

DOI: 10.26650/JGEOG2022-1159356

COĞRAFYA DERGİSİ
JOURNAL OF GEOGRAPHY
2022, (45)

<https://iupress.istanbul.edu.tr/en/journal/jgeography/home>

Türkiye’de 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Kadınların Yaş Kuşaklarının Tespiti ve Kuşaklara Göre Doğum Eğilimleri

Determining the Generations of Women in Türkiye Who Gave Birth between 2001-2021 and Birth Propensity According to Generation

Müjde AYDOĞDU¹ ¹Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Malatya, Türkiye

ORCID: M.A. 0000-0002-1452-7730

ÖZ

Ülkeden ülkeye değişkenlik gösteren doğum eğilimleri kadınların yaşına, çalışma şartlarına, eğitim durumuna göre farklılık gösterebilmektedir. Bunlara ek olarak son yıllarda kadının dünyaya geldiği dönemde ülkenin durumu, siyasi koşulları ve teşvikleri doğum sayılarını etkilediği gibi doğum yapacak kadınların dünyaya geldiği zaman dilimi de etkili olabilmektedir. Yaş kuşakları olarak kabul edilen bu zaman dilimi, o dönemde dünyaya gelen bireylerin eğilimleri etkilemekte, benzer davranışlar sergilemelerine neden olmaktadır.

Çalışma, 2001-2021 yılları arasında Türkiye’de doğum yapan kadınların yaş kuşaklarına göre doğum eğilimlerini kapsamaktadır. Temelde 4 kuşağı kapsayan annelerde; 1946-1964 Bebek Patlaması, 1965-1979 X Kuşağı, 1980-1999 Y Kuşağı ve 2000-2020 Z Kuşağı olarak kabul edilmiştir. 2001-2021 yılları arasında 18.341.959 Y Kuşağı doğumlu kadın anne olurken, X Kuşağı doğumlu 7.265.941 kişi anne olmuştur. En az doğum Z Kuşağında görülürken, bunu Bebek Patlaması anneleri takip etmiştir. Y Kuşağı doğumlu kadınların 40 yaşına kadar daha fazla doğuma katıldığı, 40’tan sonra ise bu sayının azalmaya başladığı görülmüştür. Bu görüş X Kuşağı anneleri için de geçerli iken, Bebek Patlaması annelerinde bunun tam tersi bir durum gerçekleşmiş ve kadınlar 40 yaşından sonrada doğuma katılmıştır.

Anahtar kelimeler: Yaş kuşakları, doğum eğilimleri, Z kuşağı

ABSTRACT

Birth trends vary from country to country and can vary according to age, working conditions and educational conditions. Moreover, in recent years, it has been shown that the period in which a woman is born and her country’s status, political conditions and incentives to be able to affect the number of births as well as the age when they will give birth. This period, regarded as age generations affects the tendencies of individuals who were born during that time, causes them to behave similarly.

This study examines the birth trends of Turkish women between 2001 and 2021, according to their age generation. These mothers are basically from four generations; the Baby Boomer Generation from 1946-1964, Generation X from 1965-1979, Generation Y from 1980-1999, Generation Z from 2000-2020. Between 2001 and 2021, 18.341.959 women from Generation Y born have become mothers, while 7.265.941 people from Generation X born have been mothers. At least in Generation Z, the Baby Explosion was followed by the mothers. Women born in Generation Y had more births by the age of 40, and after 40, the number began to decrease. While this view is valid for Gen X mothers, Baby Boom mothers have the opposite, and women have given birth after age 40.

Keywords: Age generations, Birth propensity, Z generation

Başvuru/Submitted: 08.08.2022 • Revizyon Talebi/Revision Requested: 29.09.2022 • Son Revizyon/Last Revision Received: 05.10.2022 •

Kabul/Accepted: 15.10.2022

Sorumlu yazar/Corresponding author: Müjde AYDOĞDU / mujde.aydogdu@inonu.edu.tr

Atıf/Citation: Aydogdu, M. (2022). Türkiye’de 2001-2021 yılları arasında doğum yapan kadınların yaş kuşaklarının tespiti ve kuşaklara göre doğum eğilimleri. *Coğrafya Dergisi*, 45, 181-193. <https://doi.org/10.26650/JGEOG2022-1159356>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Human beings are constantly interacting with the environment and influencing the location. In addition to the responses of the people living in similar places, people living in the same years can behave similarly in terms of people reactions to the events. The most common method of categorizing generations as a specific group that shares important life events during birth years, age periods, place of residence, and critical development stages is to classify them based on their birth years. However, it is not correct to classify generations based solely on the time zones of birth. Indeed, identifying the thoughts, feelings, and experiences of the communities that make up the generations also comprise important suborders in classifying them. In the study, generations were accepted as 1946-1964 Baby Boomers, 1965-1979 Generation X, 1980-1999 Generation Y, 2000-2020 Generation Z. Although this classification varies by country and culture, many studies have classified it based on these five generations.

Data and Method

The study covers the evaluation of quantitative data from women giving birth in Turkey, obtained from the Turkish Statistical Institute. The time interval used in the study was chosen because recorded information was available by this date. The quantitative data is supported by charts, graphs and covers the detection of generations of women in Turkey's childbirth from 2001 to 2021. The study recognized the generations as the 1946-1964 Baby Boom, the 1965-1979 X Generation, the 1980-1999 Y Generation and the 2000-2020 Z Generation. A classification literature scan is determined, with the most common classification periods taken into account.

Findings

From 2001 to 2009, it is believed that the number of infant boom mothers was particularly high after the age of 45, from 2001 to 2007, when their numbers began to decline after 2008, especially after the age of 48 and were below 300. In general, Infant Explosion reveals that mothers have fallen from 45 years of childbirth, that they do not want to be mothers as they grow older, but that they attend fewer births than in the past, even though they are of an age of the same age.

From 2001 to 2021, all women between 22 and 55 are found to have been born in Generation X. Generation X mothers gave birth at a higher rate than mothers of the previous generation. This is because the youngest of the Baby Boom women is 37 years old and 22 the Generation X women.

Mothers born in Generation Y gave birth to the highest number of children born in Generation Z. Generally; there were the highest birth rates for women born in Baby Boom and Generation X in 2001 and subsequent periods, with women in Generation Y occurring between 2012 and 2020. In Generation Y mothers with over 1.000.000 births, the highest rate of birth attendance was in 2017, when they were 18-37 years old.

The mothers of Generation Z, who also fed their generation, were the youngest and most recent of the women who gave birth to Generation Z. From 2014 to 2021, it took place in 2021, when women aged under 15 were born, up to 21 years of age, most were born to Generation Z mothers. In Generation Z individuals, the number of births has also decreased over the years, with the number of women giving birth at age 19 in 2018 decreasing by more than 4.000 in 2021.

Conclusion

This study, which covers the number of women giving birth in Turkey from 2001 to 2021, as well as the age at which they become mothers, demonstrates that women's birth trends have shifted. Women born during the Baby Boom generation are seen actively attending labor after the age of 40, whereas this trend is declining in Generation X. Women born in Generation X preferred to become mothers at a younger age, whereas women born in Generation Y were less likely to give birth in their early 20s, and had more children after the age of 28.

As the total number of births in Turkey declined from 2001 to 2021, the age of childbirth started shifting and women preferred to become mothers later. There has been a significant decline in the last 20 years, particularly among mothers aged 18 and under and women aged 20 to 25.

1. GİRİŞ

Çevresiyle sürekli etkileşim halinde olan insanoğlu bulunduğu mekândan etkilenmekte ve o mekânı etkilemektedir. Benzer yerlerde yaşayan insanların verdiği tepkilere ek olarak aynı yıllarda yaşayan insanlar da olaylara gösterilen tepkiler bakımından benzer davranışlar gösterebilmektedir. Bu örtüntünün bir sonucu olarak ortaya çıkan kuşak kavramı, insanların yaşadığı tarihe, önemli olaylara ya da belli bir döneme göre tanımlanmakta ve kategorilere ayrılmaktadır. Kuşak sınıflandırılmasında kullanılan en yaygın yöntem, doğum tarihleri esas alınarak yapılan sınıflandırmadır. Bu kapsamda belirli yıllar arasında doğmuş bireyler aynı kuşağa ait bireyler olarak kabul edilmekte, buna göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Ancak her toplum yaşanan her olaydan farklı şekilde ve farklı zamanlarda etkilendiği için kuşaklarının başlangıç ve bitiş tarihleri de buna göre farklılık gösterebilmektedir (Sever İşçimen, 2012: 2). Bu farklılıklar; kuşaklar arasında hem karakter, hem çalışma yaşamları ve hem de sosyal hayatlarında önemli ayrışmalar olduğunu ortaya koymaktadır (Yüksekbilgili, 2015: 260).

Doğum yılları, yaş dönemleri, yaşadıkları yer ve kritik gelişim aşamalarında önemli yaşam olaylarını paylaşan belirli bir grup olarak tanımlanan (Kupperschmidt, 2000: 67) kuşakların sınıflandırılmasında her ne kadar doğum yılları esas alınsa da kuşakları sadece doğdukları zaman dilimleri esas alınarak sınıflandırmak doğru görülmemektedir. Nitekim kuşakları oluşturan toplulukların düşünceleri, hissettikleri ve deneyimlerinin tanımlanması onları sınıflandırmada oldukça önemli altlıkları oluşturmaktadır (Zemke vd., 2013: 460). Bu bakış açısıyla; yakın tarihlerde doğan, ekonomik ve sosyal gelişmelerden etkilenen, belli bir sosyal gruba mensup, ortak mekânda yaşayan kişilerin oluşturduğu topluluğa kuşak denilmektedir (Sarıtaş ve Barutçu, 2016: 2).

Her kuşak kendi döneminin sosyo-ekonomik koşullarından etkilenmekte, buna göre benzer bir yapı geliştirmektedir. Bu kapsamda bir kuşağı anlamak ya da kuşağı tarihlere ayırmak için o dönemin şartlarını göz önünde bulundurmamak ve bütünsel bir yaklaşım sergilemek gerekmektedir. Her ne kadar kuşak konusunda aynı öğeler etrafında tanımlamalar yapılsa da, literatürde kuşak sınıflandırılması ile ilgili alınan yaş aralıkları ve kuşakların adlandırılması konusunda ortak fikir birliğinin olmadığı anlaşılmaktadır (Chen ve Choi, 2008: 598). Bu kapsamda kuşakların sabit bir süresinin olmadığı bilinmekle birlikte, yapılan çalışmalardan genellikle on beş ila yirmi yılda bir yenilediği anlaşılmaktadır (Hafizoğlu, 2021: 145). Genel olarak literatürde kuşaklar; Sessiz Kuşak, Bebek Patlaması

Kuşağı, X Kuşağı, Y Kuşağı ve Z Kuşağı şeklinde sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırma her ne kadar ülkelere ve kültürlere göre değişiklik gösterse de birçok çalışma bu beş kuşağı temel alarak bir sınıflandırmaya gitmiştir (**Tablo 1**).

Her ne kadar kuşakların isimlendirilmesinde ve hangi zaman aralığını kapsayacağı konusunda farklılıklar söz konusu olsa da genel olarak 1925-1945 döneminde doğanlara Sessiz Kuşak, 1946-1964 yıllarında doğanlara Bebek Patlaması Kuşağı, 1965-1979 yılları arasında doğanlara X Kuşağı, 1980-1999 yılları arasında doğanlara Y Kuşağı, 2000 yılından sonra doğanlara Z Kuşağı denilmiştir. Yapılan tüm çalışmalarda kişisel özellikler, tutum ve davranışlar açısından kuşaklar arasında farklılıklar olduğu anlaşılacakla birlikte (Twenge ve Campbell, 2008: 314) bu farklılıkların net ve kesin olmadığı da ileri sürülmektedir (Taş vd., 2017: 1042). Bu çalışmada kuşaklar, literatürde hâkim olan genel yaklaşıma dayanarak değerlendirilmiş olup, daha çok genel kabul görmüş tarihler esas alınarak bir sınıflandırma yapılmıştır.

2. AMAÇ VE YÖNTEM

Çalışma, Türkiye İstatistik Kurumundan elde edilen ve Türkiye’de doğum yapan kadınlara ait nicel verilerin değerlendirmesini kapsamaktadır. Çalışmada kullanılan zaman aralığı, elde edilen kayıtlı verilerin bu tarihe kadar temin ediliyor olmasından kaynaklanmaktadır. Yine çalışmada kullanılan veriler kadının kaçınıcı doğumu olduğuna dair bir bilgi içermeyip, canlı doğum sayılarını ifade etmektedir. Çalışma kapsamında elde edilen nicel veriler tablo ve grafiklerle desteklenmiş olup, Türkiye’nin 2001-2021 yılları arasında doğum yapan kadınların kuşaklarının belirlenmesini kapsamaktadır. Annelerin kuşaklarına göre doğum eğilimlerinin de tespit edilmeye çalışıldığı çalışmada, doğum yapan kadınların besledikleri kuşak ile karşılaştırılmaları da yapılmıştır. Bu karşılaştırma, Türkiye’nin 2001-2021 yılları arasında doğum yapan kadınlarının doğum eğilimlerindeki değişimleri ortaya koyacağı gibi annelerin doğum sayıları üzerinde etkili olan sosyo-ekonomik unsurlarında belirlenmesine katkı sağlayacaktır.

Çalışmada kuşakların zaman aralığı; 1946-1964 Bebek Patlaması, 1965-1979 X Kuşağı, 1980-1999 Y Kuşağı ve 2000-2020 Z Kuşağı olarak kabul edilmiştir. Sınıflandırma literatür taraması sonucunda belirlenmiş olup, en yaygın kullanılan sınıflandırma dönemleri dikkat alınmıştır.

Tablo 1: Kuşak Sınıflandırmasıyla Alakalı Yapılmış Çalışmalar.
Table 1: Studies on Generation Classification.

Araştırmacılar	Çalışmanın Yapıldığı Yıl	Sessiz Kuşak	Bebek Patlaması Kuşağı	X Kuşağı	Y kuşağı	Z Kuşağı
Howe ve Strauss	1993	1925-1942	1943-1960	1961-1981	≥ 1982	-
Spitznas	1998	1925-1945	1946-1964	1965-1980	-	-
Washburn	2000	1926-1945	1946-1964	1965-1981	1982-2003	-
Zemke vd.	2000	1922-1943	1943-1960	1960-1980	1980-1999	-
Howe ve Strauss	2000	1925-1943	1943-1960	1961-1981	1982-2000	-
Lancaster ve Stillman	2002	1900-1945	1946-1964	1965-1980	1981-1999	-
Martin ve Tulgan	2002	1925-1942	1946-1960	1965-1977	1978-2000	-
Oblinger ve Oblinger	2005	≤ 1946	1947-1964	1965-1980	1981-1995	≥ 1995
Glass	2007	1900-1945	1946-1964	1965-1980	1981-1994	1995-2012
Tapscott	2008	-	1946-1964	1965-1975	1976-2000	-
Haeberle vd.	2009	1930-1944	1945-1964	1965-1979	1980-1999	≥ 1998
Salahuddin	2010	1922-1943	1943-1960	1960-1980	1980-2000	-
Twenge vd.	2010	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-1999	≥ 2000
Keleş	2011	-	1946-1964	1965-1979	1980-1999	≥ 2000
Williams ve Page	2011	1930-1945	1946-1964	1965-1976	1977-1994	> 1994
Sever İşçimen	2012	<1946	1947-1964	1965-1980	1981-1995	≥ 1995
Gürsoy vd.	2013	-	1946-1964	1965-1980	1981-2000	-
MacKenzie ve McGuire	2016	1900-1945	1946-1964	1965-1980	1981-1994	1995-2012
Çakmak ve Çelik	2017	-	1946-1965	1966-1980	1981-2000	-
Taş ve Kaçar	2019	-	-	1964-1979	1980-1995	≥ 1995
Tutgun Ünal ve Deniz	2020	<1944	1944-1964	1965-1980	1981-1999	2000-2020
Kazkonda	2020	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-1999	≥ 2000
Akduman ve Hatipoğlu	2021	-	1946-1964	1965-1979	1980-1999	≥ 2000
Yıldız	2021	1925-1945	1946-1964	1965-1979	1980-2001	≥ 2000

3. BULGULAR

3.1. 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Kadınların Kuşaklara Göre Nicel Verileri

3.1.1. 1946-1964: Bebek Patlaması (Baby Boomer)

1946-1964 yıllarını kapsayan Bebek Patlaması Kuşağı, genel olarak I. ve II. Dünya Savaşları ile 1930 yılında meydana gelen Büyük Ekonomik Buhran'ın bıraktığı izlerden etkilenen bireylerden ya da onların çocuklarından oluşmaktadır. Bu kuşağın isimlendirilmesindeki en önemli neden, II. Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan nüfus patlamasında yaklaşık 1 milyar bebeğin dünyaya gelmesidir (Levickaite, 2010: 171). Bu dönemde savaş ve ekonomik depresyonun etkilerini azaltmak ve azalan nüfusu arttırmak için ülkeler tarafından doğumlar teşvik edilmiş, ciddi bir nüfus artışı yaşanmıştır (Zemke vd., 2000: 64). Bu artış Türkiye'nin nüfus artış hızına da yansımıştır. Nitekim 1945 yılında %10,59 şeklinde gerçekleşen Türkiye'nin nüfus artış hızı, 1950 yılında

%21,73 ve 1955 yılında %27,75 şeklinde gerçekleşmiştir (Sertkaya Doğan ve Bostan, 2019: 67). Bu kuşağı kapsayan dönemde kadın-erkek eşitliği, ırk ayrımına karşı mücadele ve çevreye duyarlı olma girişimleri başlayarak ayrımcılıkla ciddi mücadeleler verilmiştir (Aydın Çetin ve Başol, 2014: 3).

2001-2021 yıllarında doğum yapan annelerden 2001-2019 yıllarında 37-55 yaşlarında olan kadınların doğum yılları Bebek Patlaması Kuşağı dönemine tekabül etmektedir. 2001 yılında 55 yaşında olan bir kadın, Bebek Patlaması Kuşağının ilk yılı olarak kabul edilen 1946 doğumlu olmaktadır. Aynı şekilde bu dönemde 37 yaşında olan bir kadında 1964 doğumlu olup Bebek Patlaması Kuşağının son yılına tekabül etmektedir (Tablo 2). Günümüzdeki en yaşlı bireyleri de temsil eden bu kuşağa mensup annelerin dünyaya getirdiği bebekler ise daha çok X ve Z Kuşağının temsilcilerinden oluşmaktadır.

2001 yılında 90.226 Bebek Patlaması Kuşaklı anne doğum yaparken, 2002 yılında 66.844 annenin doğum yaptığı

bilinmektedir. 2004'ten itibaren 40 yaşında olan Bebek Patlaması Kuşaklı annelerin doğuma katılma sayıları azalmış ve 36.727'ye gerilemiştir. 2007 yılı için 43-55 yaşlarını kapsayan Bebek Patlaması annelerinden 11.603 kadın doğum yaparken, takip eden yıllarda bir daha hiç 10.000'in üzerine çıkmamıştır. Bu kuşağa ait kadınların yaşlarına göre doğum sayılarında en dikkat çekici unsurun, ileri yaşlardaki kadınların doğuma katılma sayılarının her geçen yıl azalıyor olmasıdır. Bu duruma, 2001 yılında 51 yaşında 637 kadın doğum yaparken, 2009 yılında 617 doğumun 47 yaşındaki kadınlarda görülüyor olması örnek verilebileceği gibi; 2001 yılında 55 yaşında 137 kadın doğum yaparken, bu sayı 2014'te 50 yaşındaki kadınlara (143 doğum) tekabül ediyor olması örnek gösterilebilir. **Tablo 2**'de nicel olarak zaman içerisindeki değişim daha detaylı verildiği gibi genel olarak Bebek Patlaması annelerinin 45 yaşından sonra doğuma katılma oranlarının 2001-2007 arasında daha yüksek olduğu, 2008'den sonra sayılarının düştüğü, 2013 yılından itibaren ise 300'ün altında gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Bu durum ise aynı kuşaktan gelen annelerin doğum eğilimlerinin zaman içerisinde değiştiğini, yıllar ilerledikçe aynı yaşta olmalarına rağmen geçmişe oranla daha az doğuma katıldığı görüşünü ortaya çıkarmaktadır.

3.1.2. 1965-1979: X Kuşağı

Bebek Patlaması Kuşağının devamı niteliğinde olan ve Gen X, Gölge Kuşak, f-you Generation, Twenty Something Generation (Roberts ve Manolis, 2000; Mohtar ve Abbas, 2014; Latif ve Serbest, 2014) gibi isimlerle de ifade edilen X Kuşağı, 1965-1979 yıllarında doğan bireyler için kullanılmaktadır. Kadınların çalışma hayatına girmeye başlamasıyla X Kuşağı bireyleri, çift gelirli aile yapısı ile tanışmışlardır. Kadınların çalışmaya başlaması, aynı zamanda onların ev idaresindeki rollerini de değiştirmiş ve X Kuşağı kadınları çalışma yaşamına hazırlanmak üzere büyütülmüşlerdir (Taş ve Kaçar, 2019: 648) Türkiye'nin 2001-2021 yılları arasında doğum yapan X Kuşağı doğumlu annelerine bakıldığında, 22-55 arasındaki tüm kadınların X Kuşağı doğumlu olduğu anlaşılmaktadır. 2001 yılında 22-36 yaşındaki kadınları kapsayan X Kuşağı, 2021 yılında 42-55 arasındaki kadınlardan oluşmaktadır. X kuşağı doğumlu anneler bir önceki kuşaktaki annelere göre daha yüksek oranda doğum gerçekleştirmişlerdir. Bunun nedeni, Bebek Patlaması Kuşağı doğumlu kadınların en gencinin 37, X Kuşağı doğumlu kadınların ise 22 olması olabilir. Aynı şekilde daha fazla yaş grubunu içerisinde barındırması, anne adaylarının daha

Tablo 2: 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Bebek Patlaması Kuşağı Anneleri.
Table 2: Mothers of the Baby Boom Generation Giving Birth Between 2001 and 2021.

YIL	Annenin Yaşı																			TOPLAM
	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	
2001	21.181	16.195	12.133	9.140	8.969	5.069	3.642	2.856	3.513	2.283	1.445	991	715	527	637	371	252	170	137	90.226
2002		16.508	12.292	9.068	6.689	6.571	3.604	2.499	1.933	2.538	1.530	1.016	735	497	360	429	285	178	112	66.844
2003			12.894	9.236	6.792	4.771	4.636	2.596	1.727	1.365	1.712	1.110	687	483	356	264	301	176	142	49.248
2004				10.231	7.043	5.048	3.458	3.356	1.746	1.249	974	1.276	762	492	339	210	164	226	153	36.727
2005					7.573	5.096	3.561	2.338	2.210	1.104	847	595	788	500	293	199	164	111	133	25.512
2006						5.435	3.652	2.403	1.530	1.457	727	489	428	553	306	196	137	100	78	17.491
2007							3.804	2.334	1.550	1.009	932	477	358	276	365	226	132	79	61	11.603
2008								2.424	1.516	981	648	631	312	221	180	229	141	64	50	7.397
2009									1.540	925	617	370	365	175	137	101	159	88	43	4.520
2010										983	620	371	268	238	113	69	58	101	45	2.866
2011											545	338	217	121	136	60	35	26	49	1.527
2012												373	235	141	96	86	42	30	21	1.024
2013													281	155	90	60	51	22	15	674
2014														143	90	51	37	37	16	374
2015															79	72	48	19	39	257
2016																70	50	32	18	170
2017																	33	34	24	91
2018																		26	16	42
2019																			17	17

Kaynak: TÜİK, 2022.

anlaşılmaktadır. Aynı şekilde 2006 yılında 42-55 yaşında doğum yapan Bebek Patlaması Kuşaklı anne sayısı 17.491 iken, 2021 yılında X Kuşaklı doğum yapan anne sayısı 12.417 şekilde gerçekleşmiştir. Bu durum Bebek Patlaması Kuşaklı anneler ile X Kuşağı annelerin 30-39 yaş arasında doğuma katılma eğilimleri ile 40'tan sonra doğuma katılma eğilimlerinin değiştiğinin bir belirtisidir. Her ne kadar Bebek Patlaması Kuşağı annelerine ait yaş aralığı daha az olsa da aynı yaşlara tekabül eden iki kuşakta da 30-39 yaş arasında X Kuşağı annelerinin Bebek Patlaması Kuşağı annelerine göre daha fazla, 40'tan sonra daha az doğuma katıldığı görülmektedir. Bu da Bebek Patlaması Kuşağı doğumlu kadınların 40 yaş ve üzerinde daha fazla doğum yaptığını, X Kuşağı doğumlu kadınların ise bunu daha erkene çektiğini yani 30-39 yaş arasına gerilediğini göstermektedir. Bu değişimin gerçekleşmesinde birçok faktör etkili olabileceği gibi özellikle X Kuşağı doğumlu kadınların çalışma hayatına girmesi, şehirdeki kadın sayısının artması, erkek ve kadınlarda evlenme yaşının gecikmesi ya da daha geç çocuk sahibi olmak istemesi gibi faktörlerin etkili olduğu ileri sürülebilir.

3.1.3. 1980-1999: Y Kuşağı

1980-1999 yıllarında doğan bireylerin isimlendirilmesinde kullanılan Y Kuşağı; Gen Y, İnternet Kuşağı, Milenyum Kuşak, Dijital Kuşak, Gelecek Kuşak, Bir Sonrakiler (Nexters) gibi isimlerle anılmaktadır (Lower, 2008; Kapoor ve Solomon, 2011). Genel olarak çalışma yaşamında kendine güvenen, yetenekli, iyi eğitilmiş, işbirlikçi, başarılı, kariyer odaklı ve zorlu bireyler olarak tanımlanan (Taş ve Kaçar, 2019: 655) Y Kuşağı üyeleri, sorgulayıcı bir üsluba sahip oldukları için yaptıkları işin anlamını, amacını ve neden yaptıklarını sorgulamaktadırlar (Karaaslan, 2014: 52).

Y Kuşağı bireyleri daha çok çalışan anne ve babaya sahip kişilerden oluşmaktadır. Ebeveynleri önceki kuşak ebeveynlerden çok farklı olan bu kuşağın bireyleri, çocuğunun iyi şartlar altında büyüebilmesi, iyi bir eğitim alması ve güvende olması konusunda çok daha aktif rollere sahip anne babalardan oluşmaktadır (Yüksekbilgili, 2015: 261). Y Kuşağı bireyleri, her şeyi elde edebileceğine ve kendilerinin dönüştürücü olduklarına inanmaktadır ve ebeveynlerinden farklı olarak modern teknolojik ürünler ve tüketim toplumu tarafından kuşatılmış bir çevrede büyümüşlerdir (Islam vd., 2011: 1803). İnternetin olduğu yıllarda dünyaya gelen ilk kuşak olan Y Kuşağı, farklı etnik köken ve kültürden gelen bireyler ile günlük etkileşimi en yüksek olan üyelerden oluşmaktadır ve önceki kuşaklara göre çok daha fazla kültürel zenginliğe sahiptir. Doğdukları andan itibaren medya ve reklamların etkisi altında kalan Y Kuşağı bireyleri ebeveynlerine

göre daha fazla marka bilincine sahip olarak yetişmişlerdir (Toruntay, 2011: 77).

2001-2021 yılları arasında Z Kuşağı doğumlu en fazla çocuğu dünyaya getiren kuşak, Y Kuşağı doğumlu annelerden oluşmaktadır. Toplamda 18.341.959 Y Kuşaklı kadının doğum yaptığı 2001-2021 yılları arasındaki anneler <15-41 yaş aralığındaki kadınlardan oluşmaktadır. Yaş aralığı içerisinde ise dikkat çeken en önemli hususun, ilk defa Y Kuşağı içerisinde yer alan <15 yaşından küçük çocukların doğum sayılarındaki değişim olduğu anlaşılır. 2001 yılında <15 yaşından küçük 2.730 çocuk doğum yaparken, 2009'a kadar bu sayı 1.000'in altına düşmemiştir. 2009 yılında 957 olarak gerçekleşen 15 yaşın altındaki doğuma katılma sayısı, 2013 yılında 448'e gerilemiştir. Bu azalışta özellikle ortaöğretimin zorunlu olması, kadınların eğitime katılımının artırılması, erken yaşta anne olmanın önlenmesi adına alınan tedbirler oldukça etkili olmuştur. Her ne kadar yasal olarak Türkiye'de evlenme yaşı 18 olsa da 2001-2021 yılları arasında 18 yaşın altında anne olan kadın sayısı oldukça yüksektir. Nitekim bu sayılar 15, 16, 17 yaşındaki kadınlarda 2001 yılı için daha yüksek gerçekleşirken, 2009 yılı itibarıyla nicel olarak azalmıştır. Ancak bu azalış hâlâ istenilen seviyelerde değildir ve yüksek olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Genel olarak Bebek Patlaması ve X Kuşağı doğumlu kadınlarda en yüksek doğum oranları 2001 ve takip eden yıllarda gerçekleşirken, Y Kuşağındaki kadınlarda bu oran 2012-2020 yılları arasında gerçekleşmiştir. İlk kez 1.000.000'un üzerinde doğumun gerçekleştiği Y Kuşağı annelerinde doğuma katılmadaki en yüksek oran 2017 yılında (1.983.888) 18-37 yaş aralığındaki kadınlarda gerçekleşmiştir. Neredeyse 2.000.000'a yakın kadının doğum yaptığı 2017 yılına en yakın doğum 2016 yılında (1.191.747) 17-36 yaş aralığındaki kadınlarda görülmüştür (**Tablo 4**). Bu durum Y Kuşağı doğumlu kadınların 40 yaşına kadar daha fazla doğuma katıldığını, 40'tan sonra ise bu sayının azalmaya başladığı görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Nitekim bu görüş X Kuşağı doğumlu anneler için de geçerli iken Bebek Patlaması Kuşaklı kadınlarda bunun tam tersi bir durum gerçekleşmiş ve kadınlar 40 yaşından sonrada doğuma katılmaya devam etmiş, bariz bir azalış gerçekleşmemiştir. Ancak bu azalışta sadece doğum eğilimlerinin kuşaktan kuşağa değişiyor olması etkili olmamıştır. Özellikle kadınların fizyolojik olarak doğurgan olduğu dönemleri kapsayan 15-49 yaş aralığındaki yaş yapılarının da bu azalışta etkili olduğu unutulmamalıdır (Sertkaya Doğan, 2018: 35).

Yine Y Kuşağı kadınlarının anne oldukları yaşlara bakıldığında dikkat çeken bir başka unsurun, <15-26 yaş

Tablo 4: 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Y Kuşağı Anneleri.
Table 4: Mothers of the Generation Y Giving Birth Between 2001 and 2021

YIL	Annenin Yaşı																																								
	<15	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	TOPLAM												
2001	2.730	7.770	15.488	27.590	41.249	62.233	82.308	88.964																												328.332					
2002	2.564	6.410	13.622	24.925	38.975	51.182	69.543	84.555	87.115																												378.891				
2003	2.350	4.793	10.656	22.397	36.395	49.766	59.571	75.313	87.762	86.841																											435.844				
2004	1.943	4.110	9.781	21.613	37.278	51.063	62.410	69.138	83.263	91.733	88.285																										520.617				
2005	1.721	3.810	9.347	21.769	36.841	51.738	63.772	71.464	75.192	87.887	93.637	88.900																									606.078				
2006	1.649	3.510	9.542	21.156	36.028	51.401	63.792	72.342	77.327	77.999	88.548	93.747	86.962																								684.003				
2007	1.468	3.652	9.444	20.767	35.372	50.942	63.131	72.894	78.522	81.509	81.425	90.972	93.626	85.929																							769.653				
2008	1.260	3.661	9.445	20.613	35.468	49.861	62.167	71.518	78.576	81.193	82.274	81.115	89.062	90.301	82.049																						838.563				
2009	957	2.997	8.888	19.715	32.456	47.064	58.028	67.632	74.483	78.352	79.973	80.361	77.552	84.181	84.066	74.923																					871.628				
2010	714	2.425	8.081	18.943	30.495	42.240	54.525	63.474	71.210	75.801	79.098	79.902	79.328	76.541	81.385	79.731	70.870																				914.763				
2011	581	1.986	6.973	17.461	29.705	41.172	50.927	61.637	69.327	74.896	77.948	79.920	78.236	73.841	77.176	75.499	65.474																				962.983				
2012	566	1.815	6.093	16.190	29.288	41.011	50.529	59.195	68.864	74.363	79.281	81.815	83.442	81.234	78.213	73.241	75.691	72.297	62.477																		1.035.605				
2013	448	1.594	5.586	14.787	27.218	40.629	50.067	58.248	64.530	72.802	77.627	81.554	82.206	81.734	79.498	75.300	69.441	70.687	66.053	56.572																	1.076.581				
2014			1.427	5.155	14.100	25.972	39.888	51.294	59.134	65.574	71.688	79.426	83.063	85.879	85.097	83.410	79.288	74.560	67.569	68.334	63.289	53.800															1.157.947				
2015				4.518	13.022	24.678	36.881	48.354	58.370	64.448	69.967	74.455	81.944	84.695	85.745	83.146	79.426	74.726	68.806	61.775	61.218	56.578	47.317														1.180.069				
2016					11.783	23.253	35.991	44.930	56.117	64.662	69.793	73.968	77.953	83.361	83.801	82.476	79.217	74.450	68.040	62.487	54.734	54.545	49.898	40.288													1.191.747				
2017						21.317	33.508	43.851	52.212	62.140	69.851	74.712	78.095	80.815	83.482	82.006	79.259	73.852	69.198	61.877	55.723	48.908	47.380	42.377	33.325												1.193.888				
2018							29.794	39.875	49.683	56.891	65.815	73.022	76.065	78.933	79.730	80.294	77.679	73.158	67.091	61.330	55.016	48.664	42.128	40.456	34.411	26.503											1.156.538				
2019								36.241	45.934	53.778	59.508	67.842	74.519	75.911	76.919	75.743	74.246	69.735	64.826	57.899	52.859	46.574	40.870	34.306	31.626	26.875	19.560										1.085.771				
2020									41.897	50.304	57.000	62.097	68.801	74.447	73.115	72.386	69.793	66.638	61.444	55.859	49.737	43.692	38.491	32.936	26.669	24.309	19.445	13.829									1.002.889				
2021										46.376	53.787	60.053	64.446	71.1291	74.673	72.883	70.531	66.115	61.543	55.745	49.586	43.385	38.029	32.202	26.356	21.087	18.271	13.709	9.501								949.569				

Kaynak: TÜİK, 2022

arasındaki kadınların doğum katılma oranlarının 2001-2021 arasında sürekli bir azalış göstermesidir. **Tablo 4**'e bakıldığında, 2001 yılında 20 yaşında olan 82.308 kadının doğum yaptığı, 2019 yılında bu sayının 36.241'e düştüğü görülür. Benzer şekilde 2001-2002 yılları arasında 21-22 yaşlarında olan kadınların doğuma katılma sayıları 88.964 ve 87.115 şeklinde gerçekleşirken; 2020-2021 yıllarında 21-22 yaşında doğuma katılan kadınların sayısının 41.897 ve 46.376'lara gerilediği, %50'lere yakın bir düşüşün yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu düşüşün 28 yaşına kadar devam ettiği, 28'den sonra ise özellikle son yıllarda artış gösterdiği ya da bir önceki yıllarla hemen hemen aynı oranlarda gerçekleştiği bilinmektedir. Elde edilen bu bulgular, Y Kuşağı doğumlu kadınların 20'li yaşlarının başında doğuma katılma oranlarının düşmeye başladığını, 28'den sonra ise artış gösterdiği görüşünü ortaya çıkarmaktadır. Bu görüş ise, Türkiye'de 2001-2021 yılları arasında doğum yapan annelerin ortalama yaş istatistiklerindeki yükselmeye destekler niteliktedir. Çünkü 2001 yılında 26,7 olan doğum yapan annenin yaş ortalaması, 2021 yılında 29,1'e yükselmiştir. Bu durum, özellikle 25'den daha genç kadınların doğuma katılma sayılarını düşmesi ile yakından ilişkilidir. Z Kuşağı bireylerini dünyaya getiren tüm kuşaklar içerisinde ise bu orana en büyük etki, Y Kuşağı doğumlu bireylerin doğum eğilimlerindeki değişimler sonucunda olmuştur.

3.1.4. 2000-2020: Z Kuşağı

Milenyumun ilk yılı olan 2000 yılında dünyaya gelen bireylerin isimlendirilmesinde kullanılan Z Kuşağı, kuşak sınıflandırmasının beşincisi ve şuan için sınıflandırılan en son kuşak olarak kabul edilmektedir. Her ne kadar bazı yazarlara göre 2010 yılından sonra doğanlar Alfa Kuşağı olarak kabul edilse de (McCrandle, 2020; Jha, 2020; Güzel, 2021; Demirel, 2021) bu konuda henüz yeterli çalışma yoktur. Ayrıca bir kuşağın oluşması için 20 yıllık bir yaşam süresinin dolması gerektiği (Strauss ve Howe, 1991) görüşünden yola çıkarak bu çalışmada Z Kuşağı, 2000-2020 yılları arasında dünyaya gelen bireyleri kapsamaktadır ve çalışma buna göre şekillendirilmiştir.

İGen, İndigo Kuşağı, İnternet Kuşağı, Ağ Kuşağı, Kristal Çocuklar gibi (Levickaité, 2010: 173; Aydın Çetin ve Başol, 2014: 4; Seymen, 2017: 473) isimlerde verilen Z Kuşağı bireyleri 2000 yılından sonra doğmuş olan bireyler için kullanılmaktadır. 1960'lardan beri gelmiş geçmiş en ilerici kuşak (Kaplan, 2020: 408) olarak kabul edilen Z Kuşağı, tamamen teknoloji içerisinde büyüyen ve teknolojiye adaptasyonda çok hızlı olan bireylerden oluşmaktadır. Instant Online (Her daim çevrimiçi) Kuşağı (Levickaité, 2010: 173) olarak da isimlendirilen

Z Kuşağını kendinden önceki kuşaklardan ayıran en önemli özelliği, teknolojinin daha önce hiç bu kadar kullanılmaması ve özel yaşamla içiçe geçmemiş olmasıdır. Nitekim Z Kuşağı bireylerini Taş ve Kaçar (2019: 653), akıllı telefonlarla tanışan, sürekli sanal dünyaya bağlı olan, sosyal medyayı aktif olarak kullananlar olarak tanımlarken; Strauss ve Howe (1991: 335) bu kuşağın bireylerini aşırı bireyselleşmiş, yalnızlık yaşayacak kuşak olarak nitelendirmektedir.

2001-2021 yılları arasındaki Z Kuşağını dünyaya getiren kadınlardan en genci ve sonuncusu yine kendi kuşağını besleyen Z Kuşağı anneleridir. **Tablo 5**'de Z Kuşağı doğumlu olup, Z Kuşağı bireyini dünyaya getiren annelerin sayıları verilmiştir. Buna göre, 2014-2021 yılları arasında <15 yaşından küçük bireylerden başlayarak 21 yaşına kadar olan kadınlarından oluşan Z Kuşağı annelerinde en fazla doğum 21 yaşına kadar olan kadınları kapsayan 2021 yılında gerçekleşmiştir. 108.423 Z Kuşağı doğumlu kadının doğum yaptığı Türkiye'de, bundan önceki yıllarda (özellikle 2014-2017) anne olan kadınların yaşı küçük olduğu için genel olarak doğumlar düşük gerçekleşmiştir. Ancak bu dönemde özellikle 18 yaş ve altındaki bireylerin yaş gruplarını kapsayan 2014-2018 yılları arasında doğum oranları hiçte azımsanamayacak kadar yüksek oranlarda gerçekleşmiştir. Nitekim aynı yorum Y Kuşağındaki 18 yaşın altındaki kadınlar için de yapılmıştı. Her ne kadar 2001 yılında <15 yaşından küçük doğum sayısı 2.730 olarak gerçekleşse de 2021 yılında bu sayı 116'ya gerilemiş ancak, 18 yaş ve altındaki kadınlar için doğum sayıları hala istenilen seviyelere düşmemiştir. Z Kuşağı bireylerinde de doğum sayıları yıllar içerisinde düşme eğilimi göstermiş, 2018 yılında 18 yaşında doğum yapan kadın sayısı (18.804) ile 2021 yılında doğum yapan kadın sayısı (11.274) 7.000 kişiden fazla azalmıştır. Z Kuşağındaki kadınların doğum eğilimleri ile alakalı yeterli veri olmadığı için her ne kadar yeterince yorum yapılamıyor olsa da genel olarak, 18 yaşından küçük bireylerde dâhil kadınların doğuma katılma sayılarının azaldığı söylenebilir.

4. GENEL DEĞERLENDİRME

Türkiye'de 2001-2021 yılları arasında doğum yapan kadınlar genel olarak Z Kuşağı bireylerini dünyaya getirmişlerdir. Z Kuşağı dâhil toplamda 4 farklı kuşağın beslediği bu bireylerin ebeveynlerinin doğum eğilimleri yıllar içerisinde farklılıklar göstermiştir. Z Kuşağı bireylerini dünyaya getiren en genç kadınların yine Z Kuşağı doğumlu annelerden oluştuğu bilinmektedir. Toplamda 297.091 Z Kuşağı doğumlu annenin doğum yaptığı 2014-2021 yılları arasında en yüksek oran 2021 yılında 108.423 olarak gerçekleşmiştir. Bunda yaş aralığının geniş olması, doğum yapan kadınların yaşlarının çok genç olması ve <15 yaşından küçük bireyler dâhil 21 yaşına kadar olan kadınları kapsamaması en önemli nedenlerdir. En az doğum yapan kuşaklardan bir diğeri Bebek Patlaması Kuşağı doğumlu annelerdir. Bunun en önemli nedeni ise, annelerin yaşlarının ilerlemiş olması ve 37 yaşından başlayarak 55 yaşına kadar olan kadınları kapsamamasıdır. Ancak burada annelerin özellikle 45'in altında olduğu dönemlerde gerçekleşen toplam doğum sayıları ile 45 yaşından sonra gerçekleşen doğum sayılarında ciddi bir değişiklik söz konusudur. Bu kapsamda Bebek Patlaması Kuşağı doğumlu annelerin doğum sayılarına bakıldığında, 2007 yılına kadar 10.000'in üzerinde gerçekleştiği, 2008'den itibaren düşmeye başladığı anlaşılmaktadır. Bu kadınların yaş gruplarına bakıldığında ise 2007 yılında 43-55 yaş arasında kadınlar doğum yaparken, 2008'de 44-55, 2009'da 45-55 yaş aralığında kadınların doğum yaptığı anlaşılmaktadır. Bu da özellikle Bebek Patlaması Kuşaklı kadınların kendi kuşakları içerisinde 45 yaşından sonra doğuma katılma oranlarının %28'lerden, %1'lere kadar gerilediğini, 49 yaşından sonra ise 1.000 doğumunda altına düştüğünü göstermektedir. Bu durum, doğurganlık hızı olarak da ifade edilen kadınların biyolojik yapısı ile doğrudan ilgilidir ve kadının doğum yapabileceği yaş ile örtüşmektedir.

Tablo 5: 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Z Kuşağı Anneleri.
Table 5: Mothers of the Generation Z Giving Birth Between 2001 and 2021.

YIL	Annenin Yaşı							TOPLAM	
	<15	15	16	17	18	19	20		21
2014	432								432
2015	319	1.301							1.620
2016	307	1.094	4.222						5.623
2017	279	980	3.470	10.739					15.468
2018	195	699	2.868	8.470	18.804				31.036
2019	157	528	2.106	7.347	15.834	27.825			53.797
2020	116	467	1.831	5.887	13.847	23.929	34.615		80.692
2021	116	451	1.634	4.988	11.274	20.817	29.149	39.994	108.423

Kaynak: TÜİK, 2022.

2001-2021 yılları arasında Z Kuşağını besleyen en büyük kuşak, Z Kuşağından bir önceki kuşağı oluşturan Y Kuşağı olmuştur. Toplamda 18.341.959 Y Kuşağı kadınının doğum yaptığı 2001-2021 yılları arasından en az doğum 2001 yılında gerçekleşirken, en fazla doğum 2017 yılında gerçekleşmiştir. Bunda her ne kadar 2001 yılında anne olan kadınların yaş aralığının çok genç olması temel faktör olarak ön plana çıksa da aynı yaş aralığına (<15-21 yaş) sahip Z Kuşağı bireylerinin 2021 yılında daha az doğum gerçekleştirdiği de diğer bir ayırıcı faktördür. Nitekim 2021 yılında <15-21 yaş aralığındaki kadınlardan 108.423 kadın doğum yaparken, 2001 yılında <15-21 yaş aralığındaki kadınlardan 328.322 kadının doğum yaptığı anlaşılmaktadır. Bu durum, Türkiye’de 2001 yılında doğum yapan kadınların daha genç yaşta daha fazla doğum yaptığını ve Y Kuşağı doğumlu kadınların daha fazla doğuma katıldığını gösterirken, aynı yaştaki kadınların 2021 yılında daha az doğum yaptığını ve Z Kuşağı kadınlarının daha geç doğuma katıldığını göstermektedir.

Tablo 6’ya bakıldığında, X Kuşağı doğumlu kadınların Y kuşağı doğumlu kadınlara göre 22-41 yaş aralığında doğum yapma sayılarının daha düşük olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim 2001 yılında 22-41 yaşında doğum yapan X Kuşağı doğumlu kadınlardan 900.075 kadının doğum yaptığı bilinirken, 2021 yılında 22-41 yaşında olan Y Kuşağı doğumlu kadınlardan 949.569 kadının doğum yaptığı anlaşılmaktadır. Bu da X ve Y

Kuşağı doğumlu annelerin doğum eğilimlerinin değişkenlik gösterdiğini, 2001 yılında 22-41 yaşındaki kadınların doğuma katılma sayılarının daha düşükken, 2021 yılında yükseldiğini göstermektedir. Bu yükselişte kadınların aktif olarak iş hayatında yer alıyor olması, eğitimine devam ediyor olması etkili olabileceği gibi erkeklerin de eğitim seviyelerinin yükselmesi, askerlik, iş bulabilme ve yuva kurabilecek maddi-manevi şartları sağlayabilme imkânlarına geç kavuşması evlilik yaşlarının gecikmesine, daha geç yaşta anne baba olunmasına neden olmaktadır.

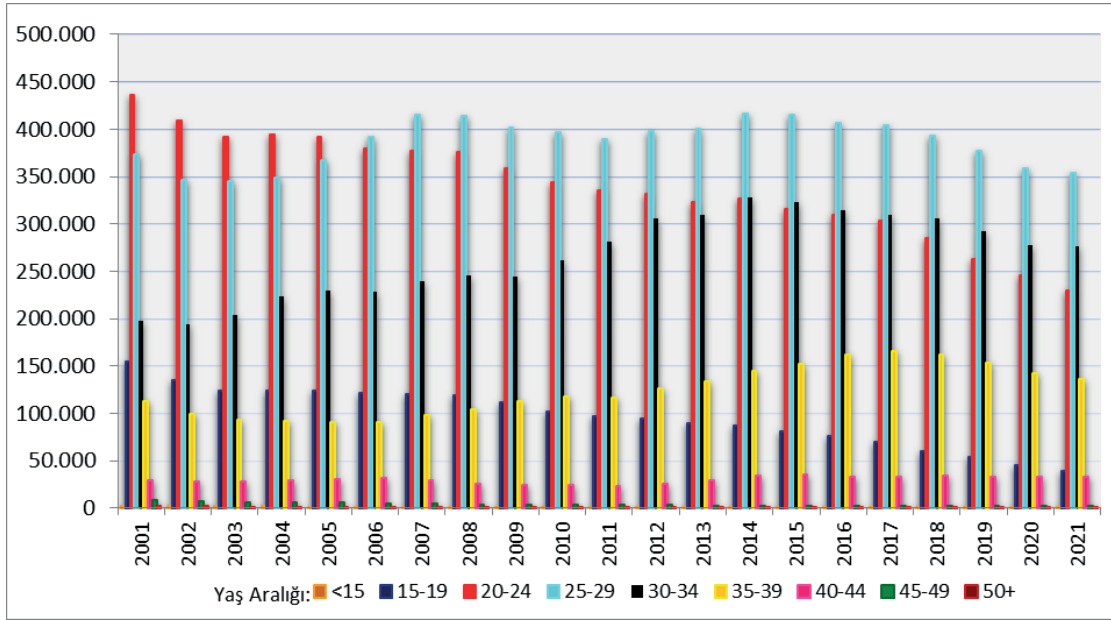
Çalışmada gelen olarak 2001-2021 yılları arasında doğum yapan kadınlar tek tek kuşaklarına göre incelendiği gibi **Grafik 1**’de doğum yapan tüm kadınların yaş gruplarına göre karşılaştırılması da yapılmıştır. Buna göre, 15-19 yaş grubundaki doğum sayılarının yıllar içerisinde azaldığı, 20-24 yaş grubunda da benzer azalışların yaşandığı anlaşılmaktadır. 25-29 yaş grupları arasındaki kadınların da özellikle 2014’ten sonra doğum yapma oranlarının azalmaya başladığı, 30-34, 35-39 yaş gruplarında ise 2012’den sonra artışlar olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak tüm kuşaklar içerisinde tüm kadınların en fazla doğuma 25-29 yaş aralığında katıldığı, en az doğumun ise 40’lı yaşlardan sonra gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

Türkiye’nin 2001-2021 doğum istatistiklerinde yer alan bir diğer veri ise Bilinmeyen başlığı altında verilen doğumlardır. Bunlarda belirgin bir artış veya azalış söz konusu olmadığı gibi

Tablo 6: 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Kadınların Kuşakları.
Table 6: Generations of Women Giving Birth Between 2001 and 2021.

YIL	Bebek Patlaması Doğumlu Anne	X Kuşağı Doğumlu Anne	Y Kuşağı Doğumlu Anne	Z Kuşağı Doğumlu Anne	Bilinmeyen	TOPLAM
2001	90.226	900.075	328.332	-	4.708	1.323.341
2002	66.844	779.823	378.891	-	3.997	1.229.555
2003	49.248	711.906	435.844	-	1.929	1.198.927
2004	36.727	663.216	520.617	-	1.924	1.222.484
2005	25.512	610.194	606.078	-	2.257	1.244.041
2006	17.491	550.930	684.003	-	3.008	1.255.432
2007	11.603	504.967	769.653	-	3.769	1.289.992
2008	7.397	445.149	838.563	-	4.402	1.295.511
2009	4.520	382.167	871.628	-	8.436	1.266.751
2010	2.866	334.699	914.763	-	8.841	1.261.169
2011	1.527	282.543	962.983	-	5.759	1.252.812
2012	1.024	250.760	1.035.605	-	7.216	1.294.605
2013	674	211.563	1.076.581	-	8.687	1.297.505
2014	374	181.845	1.157.947	432	10.490	1.351.088
2015	257	143.204	1.180.069	1.620	11.758	1.336.908
2016	170	108.085	1.191.747	5.623	10.579	1.316.204
2017	91	78.922	1.193.888	15.468	11.050	1.299.419
2018	42	55.499	1.156.538	31.036	12.143	1.255.258
2019	17	36.018	1.085.771	53.797	12.921	1.188.524
2020	-	21.959	1.002.889	80.692	10.281	1.115.821
2021	-	12.417	949.569	108.423	9.433	1.079.842
TOPLAM	316.610	7.265.941	18.341.959	297.091	153.588	

Kaynak: TÜİK, 2022.

Grafik 1: 2001-2021 Yılları Arasında Doğum Yapan Kadınların Yaş Grupları.
Chart 1: Age Groups of Women Giving Birth Between 2001 and 2021.

düzensiz verilerden oluşmaktadır. Türkiye vatandaşı olmayan, göçmen annelerin doğumları olarak da bilinen bu oranlardan en az doğumun gerçekleştiği yıl 1.924 ile 2004 yılı olmuştur. 2014 yılına kadar 10.000'in altında gerçekleşen bu doğumlar, 2014 yılında 10.490 olarak gerçekleşmiştir ve takip eden yıllarda sadece 2021 yılında 10.000'in altına düşmüştür (**Tablo 6**). Özellikle 2014'ten itibaren artan bu bilinmeyen doğumların en önemli nedeni ise, 2011'de başlayan Suriye İç Savaşının bir sonucu olarak 2011 itibarıyla Türkiye'ye kabul edilen göçmenlerdir. Bu sayılar sadece Suriyelilerden oluşmamakla birlikte, Türkiye vatandaşı olmayan ancak Türkiye'de doğum yapan tüm bireyleri kapsamaktadır.

5. SONUÇ

Ülkelerin insan gücünü ve geleceğini de temsil eden doğum istatistikleri, üzerinde durulması gereken oldukça önemli bir konudur. Nitekim bu kapsamda birçok ülke geleceğe dönük nüfus projeksiyonları geliştirmekte, yatırımlar yapmakta, kampanyalar düzenlemektedir. Kadının mihenk noktası rolünde yer aldığı bu süreçte kadının istek ve arzuları, sağlığı, yetiştiği ortam şartları, eğitim durumu, saygınlığı, konumu veya birçok sosyo-ekonomik faktörü etkin rol oynamaktadır. Birçok bileşenin bir sonucu olarak var olan kadın, kendini var ettiği andan itibaren ise dünyaya getireceği çocuğun sorumluluğunu, istek ve arzularını çocuğunun babası ile birlikte değerlendirecek, ortak bir paydada buluşacaktır. Türkiye genç nüfusun yüksek olduğu, kadının evlilik ve doğum yaşının genel olarak genç olduğu bir

ülkedir. Ancak bu eğilim, son yıllarda evlenme yaşı, bebek sahibi olma yaşı, sahip olunan toplam çocuk sayısı gibi eğilimlerin tersi yönde bir değişimle kendini göstermektedir. 2001-2021 yılları arasında Türkiye'de doğum yapan kadınların sayısı ve anne oldukları yaşı kapsayan bu çalışmada, kadınların doğum eğilimlerinin değiştiği anlaşılmaktadır. Yaş kuşaklarına göre de kategorilendirilen bu kadınlardan Bebek Patlaması Kuşağı doğumlu kadınların 40 yaşından sonra da aktif olarak doğuma katıldığı, X Kuşağı kadınlarda ise bu eğilimin azaldığı görülmüştür. Aynı durum Y Kuşağı doğumlu kadınlarda da görülmektedir. X Kuşağı doğumlu kadınlar daha genç yaşta anne olmayı tercih ederken, Y Kuşağı doğumlu kadınlar 20'li yaşların başında daha az doğuma katılmış, 28 yaşından sonra ise doğum sayılarında artış görülmüştür.

Genel olarak Türkiye'nin 2001-2021 yılları arasında toplam doğum sayılarında da bir düşüş görüldüğü gibi doğum yapma yaşında da değişiklik olmuş ve kadınlar daha geç anne olmayı tercih etmişlerdir. Aradan geçen 20 yıl içerisinde özellikle 18 yaş ve altında anne olan kadınlarda ciddi bir azalış olmuş, aynı durum 20-25 yaş aralığındaki kadınlarda da görülmüştür. 2021 yılı itibarıyla ortalama anne olma yaşının 29'un üzerine çıktığı Türkiye'de bu kadar kısa sürede böylesi bir değişimin yaşanmasında birçok faktör etkili olmuştur. Bu etkiler, özellikle şehirleşme oranının artması ile kendini belli etmiş, kadının iş hayatında yerini alması ile zirve noktaya ulaşmıştır. Kadınların şehirlerde yaşamaya başlaması, işe girmesi, okula gitmesi kendi gelişimini desteklediği gibi bilinçlenmesine de katkı sağlamıştır.

Bu süreci, iletişim ve haberleşme teknolojilerinin gelişmesi ve internetin yaygın kullanımı desteklemiş, kadınların bilinçli doğumlar yapmasına katkı sağlamıştır. Kuşkusuz tüm bu bilinçli ebeveyn olma, doğru zamanda ve en sağlıklı doğumu gerçekleştirme algısı kadınlarda takip eden yıllarda da devam edecek gibi görünmektedir. Kamu kurumları tarafından yapılan teşvik ve destekler kadınların doğuma katılma sayılarını bazı durumlarda arttırsa da genel olarak bundan sonraki süreçte Türkiye’de daha bilinçli doğumlar gerçekleşeceği gibi toplum daha güçlü bireylerden oluşacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akduman, G. & Hatipoğlu, Z. (2021). Kim bu Z kuşağı?. *EMI Journal*, 5(9): 203-226.
- Islam, A., Cheong T. W., Yusuf D. H. M. & Desa H. (2011), A study on ‘generation Y’ behaviours at workplace in Penang. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5(11): 1802–1812.
- Aydın Çetin, G. & Başol, O. (2014). X ve Y kuşağı: Çalışmanın anlamında bir değişme var mı?. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4): 1-15.
- Can, B. & Avcı, S. (2021). Demografik geçiş teorisi açısından Türkiye’nin demografik geçiş aşamaları ve nüfuslanma süreci. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26(46): 229-252.
- Chen, P. & Choi, Y. (2008). Generational differences in work values: A study of hospitality management. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 20(6): 595-615.
- Çakmak, F. & Çelik, M. Y. (2017). Türkiye’de istihdamın kuşaklara göre analizi. *Sayıştay Dergisi*, 104: 65-86.
- Demirel, Z. H. (2021). Çalışma hayatında geleceğin insan kaynağı: Alfa kuşağı. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18): 1796-1827.
- Glass, A. (2007). Understanding generational differences for competitive success. *Industrial and Commercial Training*, 39(2): 98-103.
- Gürsoy, D., Chi, C. G. & Karadağ, E. (2013). Generational differences in work values and attitudes among frontline and service contact employees. *International Journal of Hospitality Management*, 32: 40-48.
- Güzel, M. (2021). Alfa kuşağıyla birlikte değişen oyun algısı: Dijital oyuncular ve ekran bağımlılığı. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(70): 1344-1355.
- Haeberle, K., Herzberg J. & Hobby T. (2009). Leading the multigenerational workforce. *Healthcare Executive*, 24(5): 66-67.
- Hafizoğlu, Y. (2021). Z kuşağı seçmen davranışları. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2): 141-164.
- Howe, N. & Strauss B. (1993). *13th gen: Abort, retry, ignore, fail?*. New York: Vintage Books.
- Howe, N. & Strauss, W. (2000). *Millennials rising: The next great generation*. New York: Vintage Books.
- Jha, A. K. (2020). Understanding generation alpha. *OSF Preprints*, 1: 1-12.
- Kaplan, E. B. (2020). The millennial/gen Z leftists are emerging: Are sociologists ready for them?. *Sociological Perspectives*, 63(3): 408-427.
- Kapoor, C. & Solomon, N. (2011). Understanding and managing generational differences in the workplace. *Worldwide Hospitality and Tourism Themes*, 3(4): 308-318.
- Karaaslan, S. (2014). *Kuşaklararası farklılıkları örgütler üzerinden anlamak: Bir alan araştırması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Kazkondur, İ. (2020). *Türkiye’de yeme içme alışkanlıklarının kuşaklara göre değişimi*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Keleş, H. N. (2011). Y kuşağı çalışanlarının motivasyon profillerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2): 129- 139.
- Kupperschmidt, B. R. (2000). Multigenerational employees: strategies for effective management. *The Health Care Manager*, 19(1): 65-76.
- Lancaster, L. C. & Stillman, D. (2002). *When generations collide: Who they are why they clash. how to solve the generational puzzle at work*. New York: Harper Collins.
- Latif, H. & Serbest, S. (2014). Türkiye’de 2000 kuşağı ve 2000 kuşağının iş ve çalışma anlayışı. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 2(4): 132-163.
- Levickaitė, R. (2010). Generations X, Y, Z: How social networks form the concept of the world without borders (The Case of Lithuania). *LIMES Cultural Regionalistics*, 3(2): 170-183.
- Lower, J. (2008). Brace yourself here comes generation Y. *Critical Care Nurse*, 28(5): 80-85.
- MacKenzie, J. & McGuire, R. (2016). *The first generation of the twenty first century*. <http://magid.com/sites/default/files/pdf/MagidPluralistGenerationWhitepaper.pdf>. adresinden alınmıştır.
- Martin, C. A. & Tulgan, B. (2002). *Managing the generational mix*, Amherst. Kanada: HRD Press.
- McCordle, M. (2020). *Understanding generation alpha*. Avustralya: McCordle Research Pty. Ltd.
- Mohtar, S. & Abbas, M. (2014). Teenager’s preferences and choice behavior towards branded or unbranded products. *IOSR Journal of Business and Management*, 16(7): 98-103.
- Oblinger, D. G. & Oblinger, J. L. (2005). *Educating the Net Generation*. Washington: An Educause e-Book.

- Roberts, J.A. & Manolis, C. (2000). Baby boomers and busters: an exploratory investigation of attitudes toward marketing advertising and consumerism. *Journal of Consume Marketing*, 17(6): 481-499.
- Salahuddin, M. M. (2010). Generational differences impact on leadership style and organizational success. *Journal of Diversity Management*, 5(2): 1-6.
- Sarıtaş, E. & Barutçu, S. (2016). Tüketici davranışlarının analizinde kuşaklar: Sosyal medya kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies*, 3(2): 1-15.
- Sertkaya Doğan, Ö. (2018). Türkiye’de 2040 ve 2060 nüfus projeksiyonlarına göre demografik fırsatlar. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi (TİDSAD)*, 5(18): 26-42.
- Sertkaya Doğan, Ö. & Bostan, H. (2019). Türkiye’nin demografik dönüşümü ve nüfus projeksiyonlarına göre fırsatlar. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 24(41): 61-90.
- Sever İşçimen, D. (2012). *Y kuşağı çalışanların iş yaşamından beklentilerinin karşılama düzeyi ile kurumsal bağlılık arasındaki ilişki ve bir örnek uygulama*. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Seymen, A. F. (2017). Y ve Z kuşağı insanı özelliklerinin milli eğitim bakanlığı 2014-2019 stratejik programı ve tübitak vizyon 2023 öngörülerini ile ilişkilendirilmesi. *Kent Akademisi Dergisi*, 10(4): 467-489.
- Spitznas, T. J. (1998). Generation X: Why so glum?. *Fairfield County Business Journal*, 37(50):1.
- Strauss, W. & Howe, N. (1991), *Generations: The history of America’s future. 1584 to 2069*. New York: Perennial.
- Tapscott, D. (2008). *Grown up digital: How the net generation is changing your world*. New York: Amacom Books.
- Taş, H. Y., Demirdöğmez, M & Küçüköğlü, M. (2017). Geleceğimiz olan Z kuşağının çalışma hayatına muhtemel etkileri. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13): 1031-1048.
- Taş, H. Y. & Kaçar, S. (2019). X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18): 643-675.
- Toruntay, H. (2011). *Takım rolleri çalışması: X ve Y kuşağı üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tutgun Ünal, A. & L. Deniz. (2020). Sosyal medya çağında kuşakların sosyal medya kullanımı ve değerlerine yönelik bir dizi ölçek geliştirme çalışması. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(11): 1025-1057.
- Twenge, J. M. & Campell S. M. (2008). Generational differences in psychological traits and their impact on the workplace. *Journal of Managerial Psychology*, 23(8): 862-877.
- Twenge, J. M., Campell, S. M., Hoffman B. J. & Lance C. E. (2010). Generational differences in work value: leisure and extrinsic value increasing, social and intrinsic value decreasing. *Journal of Management*. 36(5): 1117-1147.
- Washburn, E. R. (2000). Are you ready for generation x?. *Physician Executive*, 26(1): 51-58.
- Williams, K. C. & Page, R. A. (2011). Marketing to the generations. *Journal of Behavioral Studies in Business*, 3: 1-17.
- Yıldız, D. (2021). Türkiye’de korona virüsü pandemisi ve kuşaklar. *Social Sciences Research Journal*, 10(1): 1-7.
- Yüksekbilgili, Z. (2015). Türkiye’de Y kuşağını yaş aralığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53): 259-267.
- Zemke, R., Raines, C. & Filipczak, R. (2000). *Generations at work: managing the clash of veterans, boomers, xers and nexters in your workplace*. New York: Amacom Books.
- Zemke, R., Raines, C. & Filipczak, B. (2013). *Generations at work: managing the clash of boomers, gen Xers, and gen Yers in the workplace*. 2. Baskı, New York: Amacom Books.

